

Waarom *het Vogeljaar* verdwijnt

Carel de Vink

Tijdschrift voor alle vogelaars

Als elfjarig joch en nieuwsgierig naar alles wat met vogels samenhang, werd ik jeugdlid van Vogelbescherming. In die tijd was het bijna onvermijdelijk dat daar een abonnement op *het Vogeljaar* bij hoorde. Dat tijdschrift fungeerde als dé informatiebron voor alle regionale en landelijke groepen die zich actief bezighielden met het vergaren van kennis over en het bewaken van de belangen van vogels. Het lidmaatschap betaalden mijn ouders. Maar zo'n abonnement moest ik zelf maar verdienen. Jarenlang bewerkte ik iedere zaterdagmiddag het grote gazon bij de drukkerij waar mijn vader werkte met een motorgrasmaaier. Van begin april tot de laatste maaironde in november. Geen nood, want daardoor kon ik mijn favoriete vogelblad lezen. Bovendien broedden er in de lente Kneuen, Groenlingen en zelfs Patrijzen in het bedrijvenpark waar ik een voetbalveld-groot gazon onderhield.

Informatiestroom

Voor veel oudere vogelaars is mijn verhaal herkenbaar. Wie 'vogels keek', las *het Vogeljaar*. Het was de tijd dat vogelwerkgroepen een eigen gestencild blaadje hadden voor hun jaarverslagen, excursieprogramma en andere inside-information. De stroom aan landelijke informatie kwam binnen via *het Vogeljaar*. Veldwaarnemingen, berichten over invasies zoals van Pestvogels, maar ook bedreigingen van natuurgebieden en acties tegen stroperij, tegen vervuiling (denk aan stookolieslachtoffers aan de kust), jacht op trekvogels in Zuid-Europa en veel meer. De herintroductie van de Ooievaar werd nauwgezet bijgehouden, nadat het tijdschrift al jarenlang verslag had gedaan van het sterk teruglopende bestand van die soort. Kortom: geen vogelaar zonder *het Vogeljaar*!

Te veel eenvoudig?

Dat veranderde. Vogelbescherming kwam met een eigen blad. Werkgroepen maakten meer werk van hun eigen vogelblad. Denk maar aan onze eigen Korhaan. Vogelstudie en beschermingsactiviteiten werden het exclusieve domein van sommigen, terwijl de meerderheid van vogelaars zich het genot van recreatief vogels kijken gunde. Deze activiteit groeide steeds meer uit tot het 'verzamelen' van zeldzaamheden, het 'twitchen'. In die laatste ontwikkeling kon de rubriek Veldwaarnemingen van *het Vogeljaar* geen rol spelen. Een prachtwaarneming na drie maanden lezen in een tijdschrift werkte natuurlijk niet. Dutch Birding begon zijn telefoonlijn met dagelijkse updates. Het tijdschrift *Vogels* werd steeds meer een 'glossy'. De eenvoud van *het Vogeljaar* bleef. Lange tijd had kleur zich beperkt tot de

Morinelplevier, illustratie Jan Weenink op cover jaargang 47 (2) 1999

prachtige tekeningen en aquarellen die bekende en (nog) onbekende tekenaars leverden. Nu kwamen er ook kleurenfoto's in het binnenwerk. *Het Vogeljaar* scoorde nog altijd hoog met de productie van de jaarlijkse vogelkalender en de fotowedstrijd, die beide aan fotografen een knappe uitdaging boden. Met de komst van de thuiscomputer en het digitale fotograferen taande de belangstelling van fotografen. Er kwamen natuuragenda's vol foto's op de markt. Het kalenderaanbod bleef ondanks toegenomen concurrentie vrij constant. Toch zag *het Vogeljaar* zich genoodzaakt om te stoppen met de productie van de kalender en de jaarlijkse fotocompetitie. De moderne vogelfotograaf bedient zich tegenwoordig van het gemak van internet.

Wintertaling, illustratie Ed Hazebroek (2005)

Sperwerwijffe, illustratie Rein Stuurman (1968)

Notenkraaker, illustratie Henk Slijper (1968)

Collage van covers uit 1979, 1980 en 1981, het Vogeljaar 27 (2) tot en met 29 (3)

Het doek valt

Digitalisering deed *het Vogeljaar* steeds meer de das om, met daarnaast de vergrijzing. Jongere vogelaars weten hun informatie nu zo eenvoudig binnen te halen, dat ze daar geen tijdschrift meer voor nodig hebben. Rob Kole, in het verleden zeer actief binnen de Vogelwerkgroep Het Gooi e.o. (als redactielid van De Korhaan en voorzitter) had *het Vogeljaar* onder zijn hoede als eindredacteur, bijgestaan door onder andere Dick Jonkers. Dick benaderde mij: of ik mijn inzet wilde geven als redactielid van *het Vogeljaar*. Ik begon mij vanaf 2017 in te spannen om het toch wel tanende tijdschrift hulp te bieden. Het bleek vergeefs. Ooit had het een oplage van twintigduizend exemplaren. Dat aantal zakte naar het bedenkelijke niveau van tweeduizend. Een landelijk

tijdschrift is met dat aantal eigenlijk niet langer levensvatbaar. De definitieve gebeurtenis die het einde van *het Vogeljaar* inluidde, was de dodelijke val van Rob Kole eind 2021. De Korhaan heeft daar al eerder aandacht aan geschonken. De redactieleden hebben nog lang gediscussieerd. Immers, *het Vogeljaar* bood nog steeds illustrators en auteurs een podium voor hun bijdragen, die ze in verwante landelijke bladen niet kwijt konden. Het einde bleek helaas onvermijdelijk.

het laatste Vogeljaar

Hoe rond je 70 jaar vogelinformatie op een goede manier af? Het werd een monsterklus die in enkele maanden moest plaatsvinden. Toch is op 22 oktober 2022 het resultaat gepresenteerd aan een groot deel van de auteurs die hun medewerking

verleenden aan een jubileumboek: het laatste Vogeljaar. Met bijdragen uit oude nummers over roofvogels, zeldzame broedgevallen en bedreigingen. Terugblikken van oud-redactieleden, verhalen over vogelbeleving, bijdragen over vogelfotografie en illustratoren. Verder boeiende artikelen over recente vogelstudie en ontwikkelingen in de vogelwereld. Vormgegeven door Doortje van Dijk, bij ons ook bekend als de vormgeefster van De Korhaan. Er was redactionele inbreng van Renée Beekman, Dick Jonkers (beide ook redactielid van De Korhaan) en ondergetekende. Het resultaat mag er zijn! Als toegift komt er een digitaal bonusnummer op de site van *het Vogeljaar*. Het tijdschrift *het Vogeljaar* stopt. Vogels blijven. Met een laatste eerbetoon aan vogels en vogelaars sluit de redactie een periode van 70 jaargangen af.

Putters, illustratie Marius Kolvoort (1961)

Op de site van *Stichting Het Vogeljaar* (www.vogeljaar.nl) is te lezen hoe *het laatste Vogeljaar* (€20,00, hardcover, 152 blz.) besteld kan worden. We horen nu al dat het alles in zich heeft om een collectorsitem te worden. En: op is op.

[zie elders de boekbespreking van 'het laatste Vogeljaar' door Rob G. Moolenbeek]